

ENTANSİF BESİ NE DEMEKTİR?

- Yüksek düzeyde enerji ve protein kapsayan yemlerle yapılan besiyeye **entansif besi** denir.
- Hayvanlar kapalı ya da açık besi yerlerinde tutulur.
- Verilen yemler arasında tane yemler, endüstri yemleri ve yan ürünleri önemli yer tutar.
- Endüstri ürün ve yan ürünlerinden üre ve yağ tohum küspeleri protein katkı maddeleri olarak, kuru pancar posası ve melas yemlerde enerji kaynağı olarak sığır besiciliğinde yaygın şekilde kullanılır.
- Entansif beside kaliteli yemlerin kullanılması hayvanların yüksek düzeyde ağırlık kazancı sağlamalarını sağlar.
- Kombine sığır ırklarında entansif besi, genel olarak danaların 2-3 aylık yaşlarda sütten kesilmeleri ile başlar ve 500 kg canlı ağırlığa ulaşana kadar devam eder.
- Besinin süresi 12-13 ay olup hayvanların günlük ortalama ağırlık kazançları da 1000 g dolayındadır.

ENTANSİF BESİ PERFORMANSINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER NELERDİR?

- Besiyeye alınan hayvanlar ne kadar canlı ağırlık artışı kazanırlarsa ve yemden yararlanma kabiliyetleri ne kadar iyi olursa, diğer bir deyişle, bir hayvan ne kadar az yemle bir kg, canlı ağırlık kazanırsa, sığır besiciliği ekonomik yönden karlı olur.
- Kalıtıl olan ve ekonomik önem taşıyan bu iki karaktere etki yapan faktörler ise, besiyeye alınan materyalin ırkı, yaşı, cinsiyeti, kondüsyonu, yapısı, orijini ve yönetimidir.

ENTANSİF SIĞIR BESİSİNDE YAPILMASI GEREKENLER

- Entansif besi aşamasının başlangıcında besiyeye çekilecek olan sürüde **parazit kontrolünün** yapılmasını sağlayın.
- Verilen ilaçların kaydedilmesini ve ilaç kalıntı sürelerine uyulmasını sağlayın hayvan ağıllarında rahat bir dinlenme alanının olmasını ve ağılların temiz ve kuru tutulmasını sağlayın.
- Konsantre yem rasyonlarının yiyebildiği kadar sınırsız besi düzenine yavaş bir biçimde ulaşmasını sağlayın.
- Her zaman kaba yeme erişimin olmasını sağlayın.
- Kesime sevk edilmelerine kadar hayvanlara yeterli yem ve suyun verilmesini sağlayın.
- Kesime gönderilen hayvanların strese girmeden dikkatli bir biçimde muamele görmelerini ve sevkiyat aracına dikkatli bir biçimde yüklenmelerini sağlayın.
- Konsantre yem veya kaba yemin bitmesine izin vermeyin.

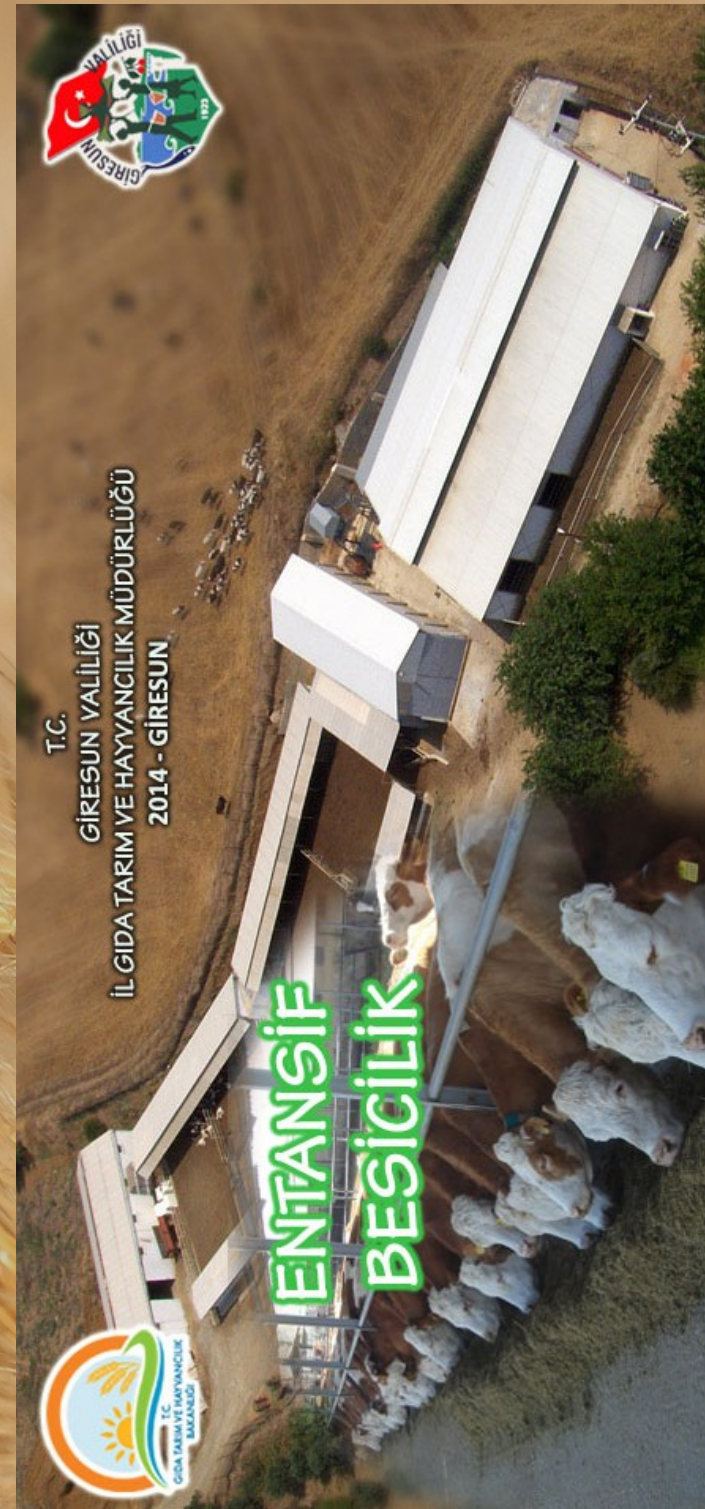
Her türlü dilek, öneri ve şikayetleriniz için :

www.giresuntarim.gov.tr

İL GIDA , TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ

Hayvan Sağlığı , Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

Telefon :0 (454) 215 00 95
Teyyaredüzü mah. Atatürk Bulvarı
No:261 GİRESUN

BESİYE ALINAN HAYVANLARIN BESİ YÖNÜNDEN ÖNEMLİ KRİTERLERİ

YAŞ

- ☛ Sığır besiciliğinde canlı ağırlık kazancı ile yemden yararlanma kabiliyetine etki eden faktörlerden biride yaştır.
- ☛ Sığırlar gençlik dönemlerinde daha hızlı büyürler ve gelişirler. Buna bağlı olarak ta daha hızlı canlı ağırlık kazanırlar. Bu nedenle genç sığırların besiyeye alınması daha ekonomiktir.

CİNSİYET

- ☛ Yapılan araştırmalara göre, erkek sığırların dişi sığırlara oranla daha hızlı canlı ağırlık artışı kazandıkları ve yemden yararlanma kabiliyetinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

KONDÜSYON

- ☛ Besiyeye alınacak olan hayvanlar zayıf, orta ve iyi kondüsyonlu olabilirler.
- ☛ Zayıf bir hayvan yem yetersizliğinden zayıf kalmışsa, besiyeye uygun yeme kavuştuğundan hızlı bir tempoyla ağırlık kazanmaya başlar. Ağırlık artışı hem hızlı hem ekonomiktir. Alış fiyatı düşük olan bu gibi hayvanlar besiyeye işletmesinde iyi kar bırakırlar.
- ☛ Beslenme durumları iyi ise bu hayvanlar besiyeye öncesi bir miktar dolmuş demektir. Böyle hayvanların besiyedeki ağırlık artış hızları genellikle fazla yüksek olmaz. Ancak iyi beslenme karlılık olarak kabul edilebilir.
- ☛ Orta derecede besili olan hayvanların karlılık durumları zayıf gruptan az, iyi gruptan yüksektir.
- ☛ Eğer zayıflık yeme bağlı ise besiyeye karlı olurlar.
- ☛ Hastalığa bağlı zayıflık söz konusu ise besiyeye işletmesine zarar verirler. Bu sebep bilinmeyeceğinden orta durumdaki hayvanların besiyeye alınması daha güvenli olur.

IRK

- ☛ Ağırlık artışı ve yemden yararlanma kabiliyeti için hayvanlar ve ırklar arasında farklılık bulunur.
- ☛ Farklılığın bir kısmı çevreden, bir kısmı ise kalıtsal yapıdan gelir.
- ☛ İrklar arasındaki farklılıklarda esas rolü kalıtsal yapı oynar.
- ☛ Esmer ve Holştayn gibi kombine verimli kültür ırklarında damızlıklar uzun zamandan beri et verimi kabiliyetinin artırılması yönünde seçildikleri için kalıtsal yapıları bu yönde gelişmiştir.
- ☛ Bir hayvanın kalıtsal kabiliyetini ortaya koyabilmesi için ona uygun olan optimum çevre şartlarını sağlaması gerekir.
- ☛ Aksi halde yüksek potansiyele sahip bir hayvanın verimi, yerli ırkların verim düzeyine kadar inebilir. Çevre şartları arasında yem, sağlık durumu, bakım, iklim, barınak gibi birçok faktör yer alır.

YERLİ VE KÜLTÜR İRKLARI ARASINDA FARK NEDİR?

- ☛ Yerli ırklarda 700 gr dolayında olan ortalama günlük ağırlık kazancı, kültür ırk ve melezlerinde 1000 gr ın üzerindedir.
- ☛ Yemden yararlanma kabiliyeti de yüksektir.
- ☛ Yerli ırklar 23 kg dolayında yemle 1 kg canlı ağırlık artışı kazanırken kültür ırk ve melezlerinde 20 kg yemle 1 kg canlı ağırlık kazanmıştır.
- ☛ Bu nedenle, yerli ırkların melezleme ile kültür ırkına dönüştürülmesi ne kadar hızlı olursa hayvancılık ve besiciliğin ülke ekonomisine katkısı da o oranda yüksek olacaktır.

ORİJİN

- ☛ Sığır besiciliğinde karlılığı etkileyen faktörlerden biri de besiyeye alınacak olan sığırların orijinleridir. Besiyeye alınan hayvan alıştığı çevre şartlarına yakın şartlarda besiyeye alınmalıdır.

TELAFI EDİCİ BÜYÜME

- ☛ Akranlarına göre yetersiz enerji alımı nedeniyle düşük canlı ağırlık kazanan hayvanların normal besleme koşulları sağlandığında akranlarından daha hızlı canlı ağırlık kazanmalarına telafi edici büyüme denilmektedir.
- ☛ Büyütme + besiyeye uygulamasının büyütme aşamasında posalar, silaj ve mera imkanları kullanmak mümkündür. Bunların ucuz ve bol olması yemleme masraflarını azaltabilir.
- ☛ Bu genel değerlendirme yanında rasyonda kullanılan kaba yem düzeyi farklı çağlarda ki besiyeye materyalleri için şu şekilde verilmesi önerilir.
- 100-200 kg canlı ağırlıktaki danalar için %40-50
- 200-400 kg canlı ağırlıktaki danalar için %20-30
- 400 kg dan büyük danalar için %10-20
- ☛ Bu iki besiyeye uygulaması dışında sürekli silaja dayalı besiyeye veya meraya ilaveten ek kesif yem verilerek yapılan besiyeye de tatmin edici sonuçlar alınabilir.
- ☛ Ancak çok uzun süre hayvanın elde tutulması gerekir.
- ☛ Ayrıca 350-400 kg'dan sonra yüksek canlı ağırlık kazancı için sadece kaba yem yeterli olmaz ve ciddi kesif yem verilmesi gerekir.
- ☛ Silaj ve meraya dayalı alternatif besiyelerde hayvanların canlı ağırlığına ve kaba yem kalitesine bağlı olarak hayvan başına en az 2-4 kg/gün kesif yem verilmesi gerekir.

PRATİKTE ENTANSİF BESİCİLİK

İki şekilde yapılır. Birinci şekil beside 250-300 kg civarında olan besi materyali hayvanların 15-20 günlük adaptasyon yemlemesinden sonra yoğun besi yemi (%80-90 kesif yem, %10-20 kaba yem) ile 5-8 ay besiye alınması ve hayvanların 1200-1300g/gün canlı ağırlık kazancıyla 550 kg olduklarında kasaba gönderilmesidir. İkinci uygulama ise daha genç yaşta hayvanların örneğin 100-150 kg canlı ağırlığa sahip olan genç erkek danaların ucuz kaba yeme dayalı olarak 600-800 g/gün canlı ağırlık kazanacak şekilde 250-300 kg'a kadar büyütülmesi ve sonrasında 15-20 günlük adaptasyon yemlemesiyle yine yoğun besiye tabi tutulması şeklinde uygulanmaktadır. Besi sonu canlı ağırlık genellikle Siyah Alaca ve melezlerinde 550 kg ; kombine ırklarda 600 kg ve etçi ırklarda ise 700 kg dolaylarında gerçekleşmektedir.

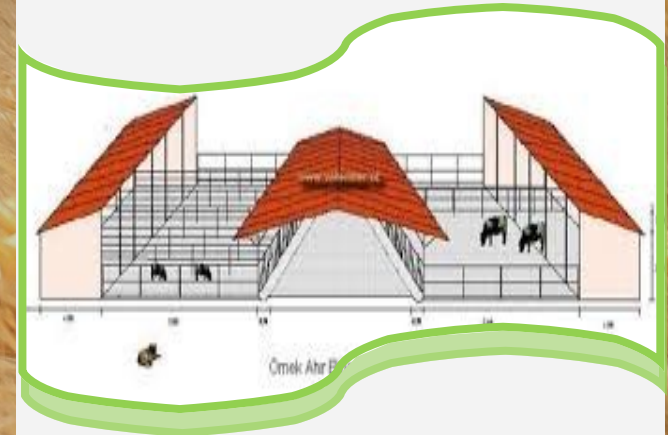

Bu iki şekil besi uygulamasının temel özellikleri;

- Düşük canlı ağırlıkta (100-150 kg) yoğun besiye alınan hayvanlar erken fizyolojik olgunluğa gelerek yağlandıklarından 250-300 kg da yoğun besiye alınanlardan 50-100 kg daha düşük canlı ağırlıkta kesime gönderilmek durumu söz konusu olmaktadır.
- Bu nedenle besi materyalinin çok genç yaşta yoğun besiye alınması, hayvanın düşük bir karkas ağırlığında satılması gibi büyük bir dezavantaja sahiptir.
- Yüksek kesif yemle hayvanların besiye alınmasının en önemli avantajı hızlı ve etkin canlı ağırlık kazancıdır.
- Toplama hayvanla besi yapılıyorsa sürekli kesif yeme dayalı beside erken fizyolojik olgunluğa ulaşma sıkıntısından kurtulmak için 250-300 kg hayvanlar satın alınarak besiye alınarak besiye başlanması çözüm olabilir.
- Doğrudan yoğun besi yapılan sistemlerde yılda iki dönem besi yapmak mümkündür. Ancak büyütme + besi şeklinde uygulamalarda yılda ancak bir dönem besi yapılabilir. Dolayısıyla yılda iki kez besi yapılabilen sistemi tercih eden işletmelerde gider yıl boyu yapılan büyütme + besiye göre daha düşüktür. Büyütme + besi şeklinde uygulanan sistemde gübre üretimi de daha yüksektir. Dolayısıyla gübreden kurtulmak için daha fazla masraf yapılması gerekmektedir.
- Büyütme+ besi şeklinde uygulanan sistemde büyütme aşamasında genç hayvanların kaba yemlere dayalı büyütme rasyonlarıyla yemlenmeleri fizyolojik olgunluğu geciktirmede ve yoğun besi döneminde hayvanlar telafi edici büyüme gösterebilmektedirler.
- Yoğun besiye alınacak hayvanların iskeleti gelişmiş ancak zayıf kondüsyonlulardan seçilmesinin nedeni de bunların telafi edici büyüme gösterme kabiliyetleridir.

İŞLETMEYE GETİRİLEN HAYVANLARIN BESİYE ALINMASI

- İşletmeye yeni gelmiş hayvanların yemliklerinde ;
- 1.gün orta kaliteli ve sınırlı miktarda kuru ot bulundurulmalıdır.
- Kuru ot ile 1 kg'a kadar kesif yemde konabilir.
- 2.gün aynı yemlemeye devam edilebilir.
- 3.gün kesif yem miktarı 2 kg'a çıkarılabilir.
- Eğer rasyonda farklı kaba yemler kullanılacaksa 3.günden sonra rasyonda azar azar bu yemler kullanılmalı ve hayvanların bu yemlere adaptasyonu sağlanmalıdır.
- Başlangıçta besi yemine adaptasyon, kaba / kesif yem oranı değiştirilerek yapılır.
- Bunun için besi başlangıcında rasyona kesif yem oranı %35 ile başlatılıp, 4-5 gün arayla %55, %75 ' e ve nihayet %80-90 a kadar çıkarılarak entansif besi yemine geçilebilir.
- Bu şekilde en az 2-3 haftalık bir geçiş dönemi uygulanmalıdır. Bu koşullarda adaptasyon yemlemesi 15-20 gün içinde tamamlanabilir.
- Bu sürede sığırların dışkısı kontrol edilerek gelişmesi muhtemel asidoz riskine karşı yemlemede düzenleme yapılması, riskleri

BESİN MADDE İHTİYAÇLARI

- ☛ **KURU MADDE TÜKETİMİ** : Canlı ağırlık, mevsim, rasyonun nem içeriği gibi faktörlere bağlı olmakla birlikte besideki hayvanlar canlı ağırlıklarının %2.-2.5'u kuru madde tüketirler.
- ☛ **ENERJİ GEREKSİNİMİ** : Beside en önemli besin maddesi enerjidir. Canlı ağırlık kazancı ve yemden yararlanma rasyonun enerji düzeyi ile ilgilidir. Rasyon enerji düzeyi rasyonda kesif yem oranının artmasıyla artar. Yüksek enerji canlı ağırlık kazancını artırır ve kg canlı ağırlık kazancı için tüketilen yem miktarını azaltır. Ancak karkasın daha yağlı olmasına neden olur. Yoğun beside kesif yem oranı %80-90'lara çıkarılması gerekir.
- ☛ **PROTEİN GEREKSİNİMİ**: Beside eğer hayvanlar çok genç değil ise rasyon protein düzeyi önemli değildir. 250-300 kg canlı ağırlığa kadar %12-14 ham protein, 300 kg'ın üzerindeki canlı ağırlıkta ise %9-12 ham protein gereksinmeyi karşılamaktadır. Protein düzeyi ve kalitesi genç hayvanlarda canlı ağırlık kazancını ve yemden yararlanmayı iyileştirebilirken , karkas kalitesinde çok etkili değildir.
- ☛ **VİTAMİN MİNERAL GEREKSİNİMİ**.: Yemin enerji protein etkin kullanımı , yaşamsal faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi açısından vitamin ve mineral gereksinmelerinin dengelenmesi gerekir.
- ☛ **SU GEREKSİNİMİ**: Besideki hayvanlarda toplam yem ve besin madde alımı canlı ağırlık kazancının iyileşmesi açısından temel gereksinimdir. Yeterince su tüketmeyen hayvanlarda sindirim aktivitesi sağlıklı bir şekilde gerçekleşmediğinden yem tüketimi düşer. Bu bakımdan genellikle göz ardı edilen su ihtiyacı üzerinde dikkat sarf edilmesi önemlidir.

BESİDEKİ HAYVANLAR İÇİN ÖRNEK YEM RASYONLARI

- ☛ 180 kg canlı ağırlıkta, günlük 700 gram canlı ağırlık artışı istenilen kültür ırkı veya melezi erkek besi tosunları için günlük yem rasyonu ;

Kuru Çayır Otu (2.kalite)	1kg
Buğday Samanı	1,2 kg
Arpa Kırması	1,6 kg
Ayçiçeği Küspesi	0,68 kg
Kepek	0,8 kg
Kireçtaşı	0,15 kg
Tuz	0,05 kg
Vitamin Karması	0.05 kg
Mineral Karması	0.05 kg

- ☛ 230 kg canlı ağırlıkta, günlük 900 gram canlı ağırlık artışı istenilen kültür ırkı veya melezi erkek besi tosunları için günlük yem rasyonu ;

Kuru Çayır Otu (2.kalite)	2kg
Yaş Pancar Posası	7 kg
Arpa Kırması	1 kg
Mısır Kırması	1,5 kg
Kepek	1,05 kg
Ayçiçeği Küspesi	0,1 kg
Kireçtaşı	0,075 kg
Tuz	0,05 kg
Vitamin Karması	0,05 kg
Mineral Karması	0,05 kg

- ☛ 270 kg canlı ağırlıkta, günlük 1100 gram canlı ağırlık artışı istenilen kültür ırkı veya melezi erkek besi tosunları için günlük yem rasyonu ;

Korunga	2kg
Buğday Samanı	1 kg
Mısır Silajı	(%30 kuru madde)
Arpa Kırması	2,5 kg
Kepek	0,8 kg
Ayçiçeği Küspesi	0,65 kg
Kireçtaşı	0,15 kg
Tuz	0,05 kg
Vitamin Karması	0,05 kg
Mineral Karması	0,05 kg

- ☛ 320 kg canlı ağırlıkta, günlük 1100 gram canlı ağırlık artışı istenilen kültür ırkı veya melezi erkek besi tosunları için günlük yem rasyonu ;

Kuru Çayır Otu (2.kalite)	2,5 kg
Mısır Kırması	2 kg
Pamuk Tohumu Küspesi	0,25 kg
Kepek	0,75 kg
Kireçtaşı	0,075 kg
Tuz	0,05 kg
Vitamin karması	0.05 kg
Mineral karması	0.05 kg

- ☛ Hayvan önüne konulan yemi tamamen tüketebiliyorsa, bir sonraki gün yem miktarı %10 **artırılarak** verilmelidir.